

**Darina Malová (eds.): Parlamentná demokracia.
Parlamentsy vo svete a na Slovensku. Bratislava: Univerzita
Komenského, 2004, 159 stran,
ISBN 80-223-2009-9**

Jiří Nantl

Dílo pedagogů a studentů bratislavské Katedry politologie Filozofické fakulty Univerzity Komenského se zaměřuje na institucionální rámec politických systémů a interakci mezi jeho zákonodárnými a výkonnými složkami. Jako takové představuje nejen pro slovenskou, ale i českou politologii inspirativní přínos již v tom smyslu, že upozorňuje na důležité pole politologického výzkumu zejména ve vztahu k analýze politických procesů (a jejich determinantám).

Sborník sestává ze sedmi kapitol. První z nich seznamuje čtenáře nejen s typologií politických systémů a legislativně-exekutivních vztahů, ale rovněž tyto poznatky soudobé politické vědy aplikuje na poměry ústavního systému Slovenské republiky, pokud jde o různé faktory ovlivňující výběr členů vlády, proces ustavování vlády jako takový a vztahy mezi vládou a jejími členy a parlamentem a jeho orgány. Autoři kapitoly (Darina Malová a Branislav Dolný) poukazují na rámcový význam ústavněprávní úpravy vztahů mezi zákonodárnými a výkonnými institucemi státu a na modifikace, k nimž v reálném politickém systému dochází v důsledku existence mimoústavních politických institucí (koaliční dohody a mechanismy).

Druhá kapitola sborníku (z pera Dariny Malové a Ladislava Michálka) poskytuje teoretický a komparativní úvod do studia parlamentů jako politických institucí. Nesporný informační přínos i čtivost této části knihy snižuje snad jen zbytečné zatížení historickým a filozofickým náhledem, který není zcela dobře kompatibilní s celkovou koncepcí sborníku.

Dílem týchž spoluautorů je i kapitola třetí, pojednávající o roli parlamentů v demokratické tranzici. Výchozí tezi přejímají spoluautoři od Attily Ágha – shodně s ním tvrdí, že parlamentsy v zemích střední a východní Evropy plnily při přechodu k demokratickému politickému systému roli významnější, než tomu bylo v procesech tranzice v jiných částech světa a historických obdobích. Argumenty na podporu této teze ovšem nejsou zcela přesvědčivé, neboť ze samotného textu předloženého v kapitole vyplývá, že i mezi jednotlivými státy daného regionu

v uvedeném ohledu existovaly (a existují) významné rozdíly dané rychlostí (a účinností) vzniku a etablování se stabilního systému politických stran a na něj navazujících koaličně-opozičních vztahů.

Kapitola čtvrtá (autor Erik Láštík) představuje více než co jiného přehledné shrnutí základních fází legislativního procesu v Národní radě Slovenské republiky, včetně relevantních statistických dat. Z hlediska studie klíčovou pozici mají kapitola pátá (Darina Malová a Branislav Dolný) a šestá (Darina Malová a Matej Krkoška), které jsou věnovány roli parlamentních výborů a klubů v rámci legislativní instituce. Autoři velmi srozumitelně předkládají čtenáři nástroje na určení typu parlamentně-exekutivních vztahů a analýzy relativní síly a zajišťovaných funkcí parlamentních výborů a parlamentních klubů v jednotlivých typech včetně faktorů ovlivňujících. Přínosem studie je i její aplikační charakter ve vztahu ke slovenskému politickému systému; pro české politology může v tomto směru daný sborník sloužit i jako zajímavá pramenná báze.

Do celkového zaměření sborníku naopak nezapadá zcela organicky poslední kapitola (Darina Malová a Karol Šatka) věnovaná zařazení Slovenska z hlediska lijphartovské dichotomie konsensuální a většinové demokracie. Pouze menší část tohoto dílčího textu má přímý vztah k tématům pojednávaným ve zbytku sborníku.

Sborník „Parlamentná demokracia“ lze – přes upozornění na nutnost pečlivě a kriticky číst pasáže vztahující se k ústavněprávním úpravám jiných zemí než Slovenska – doporučit jako pedagogicky užitečnou studii, která je přinejmenším pobídkou k nahlédnutí do světové literatury v oblasti výzkumu parlamentů a vztahů mezi politickými institucemi, na jejíž bohatý seznam sborník odkazuje.